

2. Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στις 6 Ιουνίου του 2008 και μετά από σχετική προεργασία στο Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε., συζητείται στο Δ.Σ. του Ι.Π.Ε.Μ. (η σύνθεση του οποίου οριστικοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2008) η πρόταση διενέργειας έρευνας με θέμα τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών με τα νέα σχολικά βιβλία.

Το Δ.Σ. του Ι.Π.Ε.Μ. εισηγείται τη συγκρότηση **επιστημονικής ομάδας** αποτελούμενη από τους Αθανάσιο Γκότοβο Καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Παναγιώτη Παπακωνσταντίνου Καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Αναστάσιο Εμβαλωτή Επίκουρο Καθηγητή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και Γεώργιο Ανδρουλάκη Επίκουρο Καθηγητή Πανεπιστημίου Πατρών καθώς και **ερευνητικής ομάδας** αποτελούμενης από τα μέλη του Δ.Σ. του Ι.Π.Ε.Μ./Δ.Ο.Ε. και συγκεκριμένα τους Αναστάσιο Εμβαλωτή, Σωτήρη Γεωργόπουλο, Δημήτρη Αναγνωστάκη, Δήμητρα Τσένου, Ιωάννη Μπαλάγκα, Φίλιππο Γκουμά, Ιωάννη Δελή, Αθηνά Γιανόγκωνα και Μάνο Ανδρουλάκη.

Το Δ.Σ. σε αλληλεπλήρη συνεδριάσεις, μετά από εξαντλητικές συζητήσεις και σε στενή συνεργασία με την επιστημονική ομάδα, διαμορφώνει την προβληματική της έρευνας και καταλήγει στις κύριες μεθοδολογικές επιλογές οριστικοποιώντας το ερωτηματολόγιο τον Οκτώβριο. Μετά τους διευρυμένους ελέγχους κατασκευαστικής εγκυρότητας και την πιλοτική έρευνα σε επιλεγμένο δείγμα εκπαιδευτικών, η μεθοδολογία και το εργαλείο συλλογής του εμπειρικού υλικού (ερωτηματολόγιο)¹ παρουσιάζεται σε κοινή συνεδρίαση των δύο Δ.Σ. (Δ.Ο.Ε. & Ι.Π.Ε.Μ.).

Το ερευνητικό σχέδιο προβλέπει την ανάπτυξη ενός δικτύου περιφερειακών συνεργατών σε όλη τη χώρα με τη συνδρομή των τοπικών συλλόγων. Η συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους και η ανάπτυξη του δικτύου συνεργατών συνιστά ένα δύσκολο και χρονοβόρο εγχείρημα. Οι επιφυλάξεις ορισμένων συλλόγων (ή προσώπων), δεν αναστέλλουν τον αρχικό ενθουσιασμό. Μια σειρά από περιφερειακές συναντήσεις εργασίας επιτρέπουν στους συνεργάτες να ενημερωθούν και με τη σειρά τους να ενημερώσουν τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι έχουν επιλεγεί για να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια.

Ένα από τα δυσκολότερα σημεία εφαρμογής του ερευνητικού σχεδίου ήταν η επιλογή του δείγματος, καθώς στις προθέσεις της ερευνητικής ομάδας ήταν το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό. Η απουσία έγκυρων πληθυσμιακών δεδομένων και η αδυναμία σύμπτωσης των εγγραφών από διαφορετικές βάσεις δεδομένων, συνιστά αποκάλυψη της ανυπαρξίας (ή αναποτελεσματικότητας) δομών και συντονισμένων ενεργειών. Η πρωτοβουλία του Ινστιτούτου να δημιουργήσει, ευελπιστώντας στη συνεργασία των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, μια έγκυρη βάση δεδομένων αποτυγχάνει. Τελικά αποφασίζεται να διευρυνθεί ο δειγματικός πληθυσμός προκειμένου να καλυφθούν τυχόν απώλειες. Η επιλογή αυτή αποδείχθηκε ορθή².

Η συγκρότηση του δείγματος προέκυψε από στρωματοποιημένη πανελλαδική δειγματοληψία, συνεκτιμώντας την αστικότητα (κατά ΕΣΥΕ 2001), την οργανικότητα και τη λειτουργικότητα των σχολικών μονάδων.

¹ Αναλυτικότερη παρουσίαση των μεθοδολογικών επιλογών και της ερευνητικής διαδικασίας θα γίνει στον αναλυτικό τόμο της έρευνας.

² Σημειώνεται ενδεικτικά ότι από την "έγκυρη και επικαιροποιημένη" βάση σχολικών μονάδων του Υπ.Ε.Π.Θ. επεστράφησαν (μέχρι τον Μάιο του 2009) τα ερωτηματολόγια 128 σχολικών μονάδων (300 περίπου ερωτηματολόγια), καθώς οι τελευταίες είχαν συγχωνευθεί, είχε ανασταθεί προσωρινά η λειτουργία τους ή είχαν κλείσει οριστικά.

Τελικά, στις αρχές Δεκεμβρίου αποστέλλεται στις επιλεγμένες σχολικές μονάδες το ερωτηματολόγιο. Το ερευνητικό υλικό άρχισε να καταφθάνει στο Ινστιτούτο με δεκάδες προβλήματα, η εξιστόρηση των οποίων έχει ενδεχομένως (και ερευνητικό) ενδιαφέρον, ξεφεύγει όμως από το πλαίσιο της συγκεκριμένης παρουσίασης. Στο διάστημα που μεσολάβησε και μέχρι να ξεκινήσει η εισαγωγή των δεδομένων στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, η επιστημονική και η ερευνητική ομάδα φρόντισε να ολοκληρώσει τις (απαραίτητες) ενέργειες προ-κωδικοποίησης και αρχικής ταξινόμησης του υλικού. Προκειμένου να είναι εφικτή η ολοκλήρωση της επεξεργασίας και ανάδυσης των πρώτων ευρημάτων το συντομότερο δυνατό, η ανάλυση των "ποιοτικών" δεδομένων (απαντήσεις στις ανοικτές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου) μετατέθηκε χρονικά. Η επεξεργασία των ποσοτικών δεδομένων ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2009.

Από το Ινστιτούτο ταχυδρομήθηκαν 5280 ερωτηματολόγια. Μέχρι τις 22 Μαΐου 2009 είχαν επιστραφεί 3286 ερωτηματολόγια, γεγονός το οποίο (και σε συνδυασμό με τις "απώλειες" λόγω αδυναμίας προσδιορισμού πληθυσμιακών μεγεθών), εκτιμήθηκε ως ενθαρρυντικό στοιχείο για την υποδοχή του εγχειρήματος από τους εκπαιδευτικούς. Τελικά, μετά την εκκαθάριση της βάσης πρωτογενών δεδομένων και τους ελέγχους αξιοπιστίας η επιστημονική ομάδα είχε στη διάθεσή της 2843 έγκυρα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια, τα οποία αποτελούν και τη βάση για την παρουσίαση των ευρημάτων.

Για τη ανάλυση του υλικού αξιοποιήθηκαν συμπληρωματικά όλες οι ενδεδειγμένες τεχνικές στατιστικής μεθοδολογίας. Καθώς η αναλυτική παρουσίαση των επιλογών δεν είναι στους στόχους του παρόντος τόμου³ παρατίθενται οι κύριες αναφορές.

(α) Στατιστικός έλεγχος ποσοστών: για το στατιστικό έλεγχο των ποσοστών καθώς και για τον έλεγχο της υπόθεσης αναφορικά με την ισότητα ποσοστών ανάμεσα σε απαντήσεις του ερωτηματολογίου από διάφορες ομάδες εκπαιδευτικών (φύλο, προϋπηρεσία, τάξη, μεταπτυχιακές σπουδές κ.ά.) χρησιμοποιήθηκε ο έλεγχος ποσοστού για μεγάλα δείγματα.

(β) Μη παραμετρικοί έλεγχοι: Για τον έλεγχο των απαντήσεων των εκπαιδευτικών και τη στατιστική σημαντικότητα των διαφοροποιήσεων μεταξύ των αξόνων ανάληψης (φύλο, προϋπηρεσία, τάξη, μεταπτυχιακές σπουδές, κ.ά.) χρησιμοποιήθηκαν ο μη παραμετρικός έλεγχος Wilcoxon (μεταξύ δύο ομάδων) και ο μη παραμετρικός έλεγχος Kruskal-Wallis (μεταξύ περισσότερων από δύο ομάδων).

Για τον υπολογισμό των διαστημάτων εμπιστοσύνης χρησιμοποιήθηκαν τα στοιχεία του σχολικού έτους 2007 όπως διετέθησαν (και δειγματοληπτικά ελέγχθηκαν) από το Υπ.Ε.Π.Θ. Τα διαστήματα εμπιστοσύνης έχουν ως εξής:

Διαστήματα εμπιστοσύνης για το σύνολο του δείγματος:

- για ποσοστά περίπου 50% διάστημα εμπιστοσύνης 1.99%
- για ποσοστά περίπου 40% διάστημα εμπιστοσύνης 1.95%
- για ποσοστά περίπου 30% διάστημα εμπιστοσύνης 1.83%
- για ποσοστά περίπου 20% διάστημα εμπιστοσύνης 1.59%
- για ποσοστά περίπου 10% διάστημα εμπιστοσύνης 1.20%

Διαστήματα εμπιστοσύνης για την Α-ΣΤ Δημοτικού του δείγματος:

- για ποσοστά περίπου 50% διάστημα εμπιστοσύνης 5.47%
- για ποσοστά περίπου 40% διάστημα εμπιστοσύνης 5.36%
- για ποσοστά περίπου 30% διάστημα εμπιστοσύνης 5.01%
- για ποσοστά περίπου 20% διάστημα εμπιστοσύνης 4.37%
- για ποσοστά περίπου 10% διάστημα εμπιστοσύνης 3.28%

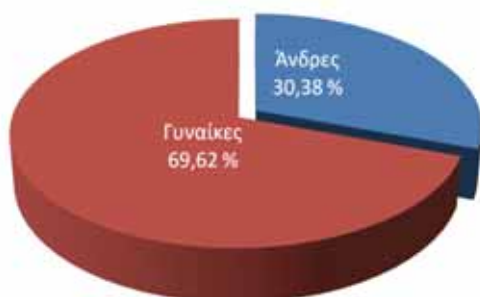
³ Αυτό προβλέπεται να γίνει στο αναλυτικό τεύχος.

Αναφορικά με τις ελάχιστες βάσεις του δείγματος, για τις ομάδες που συγκεντρώνουν πληθυσμό από 30 έως 60 άτομα η στατιστική ανάλυση έγινε, αλλά τα ευρήματα επιτρέπουν μόνο την εμφάνιση τάσεων. Για τις ομάδες με λιγότερο από 30 άτομα η στατιστική ανάλυση κρίθηκε αναξιόπιστη.

Η στατιστική ανάλυση των απαντήσεων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο ανοικτού κώδικα R και την εφαρμογή SPSS for windows (v.17)

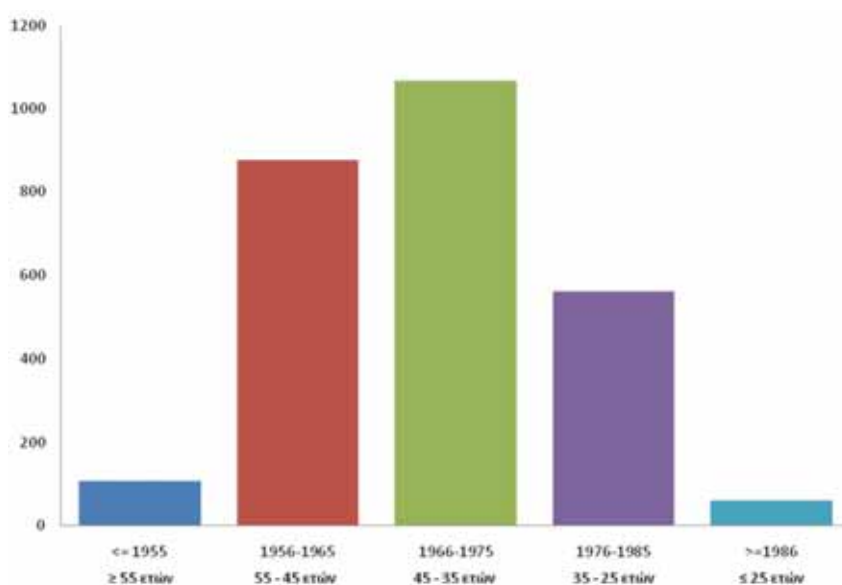
Το προφίλ του δείγματος

Το φύλο των εκπαιδευτικών

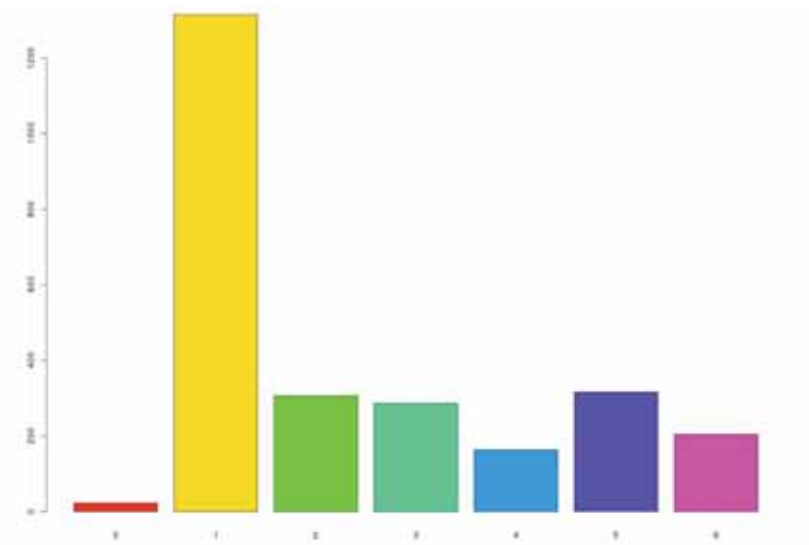
Επτά στους δέκα εκπαιδευτικούς του δείγματος είναι γυναίκες, οι οποίες και συγκεντρώνονται στις μικρότερες (Α' έως Γ') τάξεις.

Η ηλικία των εκπαιδευτικών

Η ηλικιοψηφία των εκπαιδευτικών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο είναι 35-55 ετών.

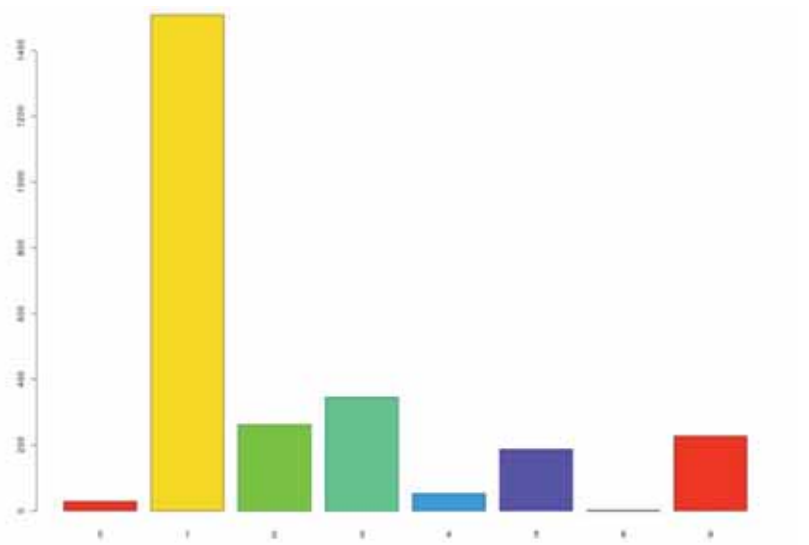
Η εκπαίδευση του πατέρα για τους εκπαιδευτικούς τους δείγματος

[1=απόφοιτος Δημοτικού, 2=απόφοιτος Γυμνασίου, 3=απόφοιτος Λυκείου, 4=απόφοιτος Τεχνικής σχολής, 5=πτυχιούχος ΑΕΙ/ΤΕΙ]

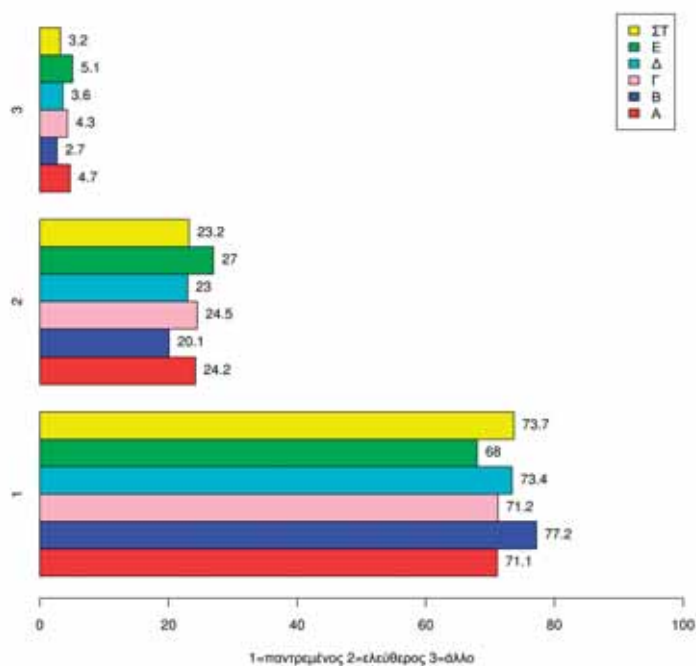
Την υψηλότερη συγκέντρωση εμφανίζει η τιμή "απόφοιτος δημοτικού σχολείου".

Η εκπαίδευση της μητέρας για τους εκπαιδευτικούς τους δείγματος

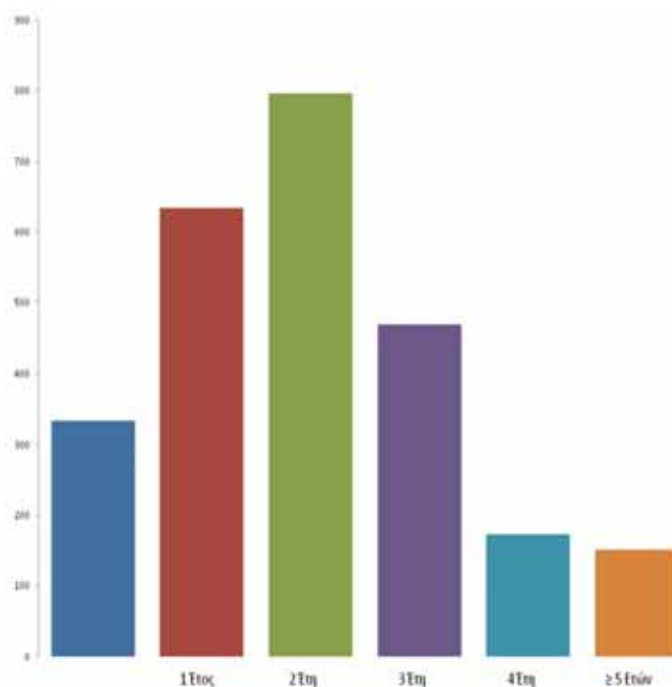
Στο ερώτημα αναφορικά με την εκπαίδευση της μητέρας, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος φορτίζουν επίσης συστηματικά την τιμή "απόφοιτος δημοτικού σχολείου".

Η οικογενειακή κατάσταση των εκπαιδευτικών

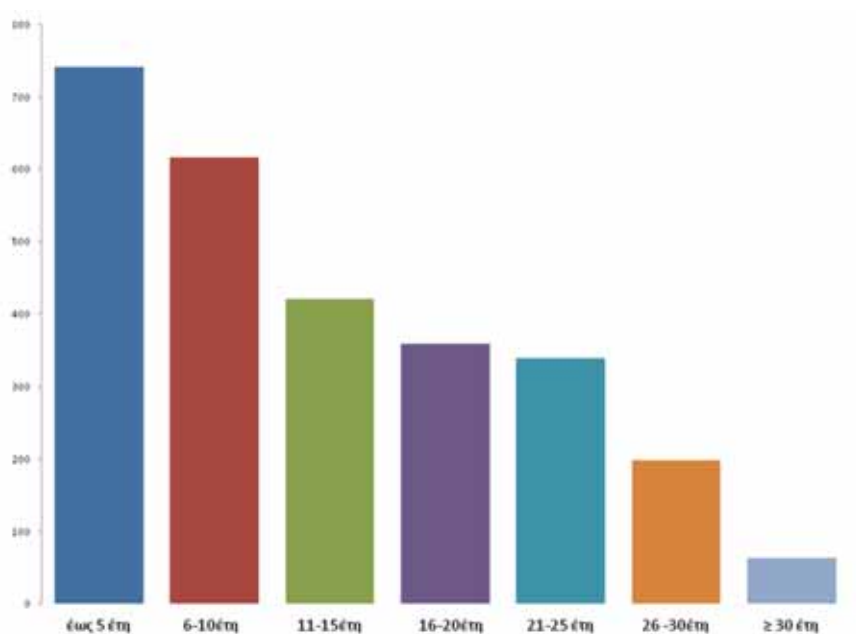
Επτά τους δέκα εκπαιδευτικούς του δείγματος δηλώνουν στο ερώτημα προσδιορισμού της οικογενειακής τους κατάστασης "παντρεμένοι".

Εκπαιδευτική προϋπηρεσία ως αναπληρωτής

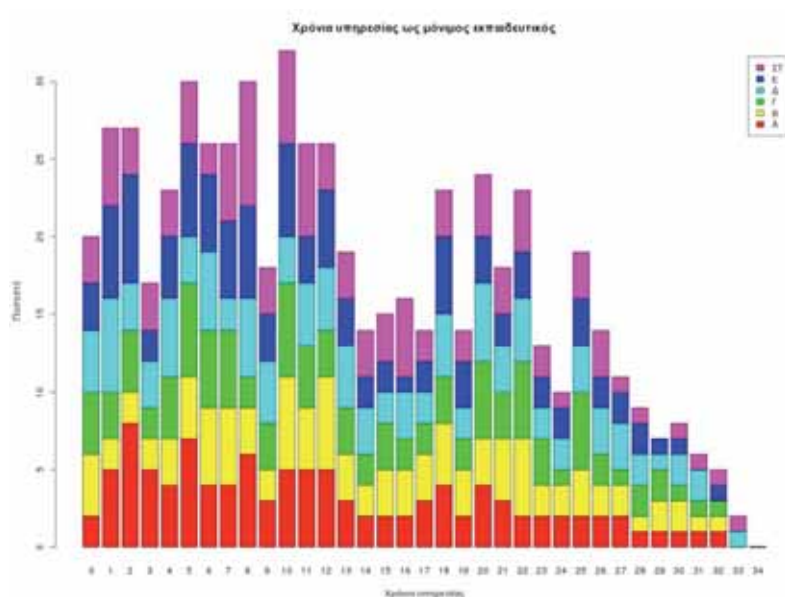
Στο γράφημα εμφανίζεται η κατανομή των τιμών αναφορικά με τα έτη προϋπηρεσίας με ιδιότητα αναπληρωτή εκπαιδευτικού.

Η εκπαιδευτική προϋπηρεσία ως μόνιμος εκπαιδευτικός

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

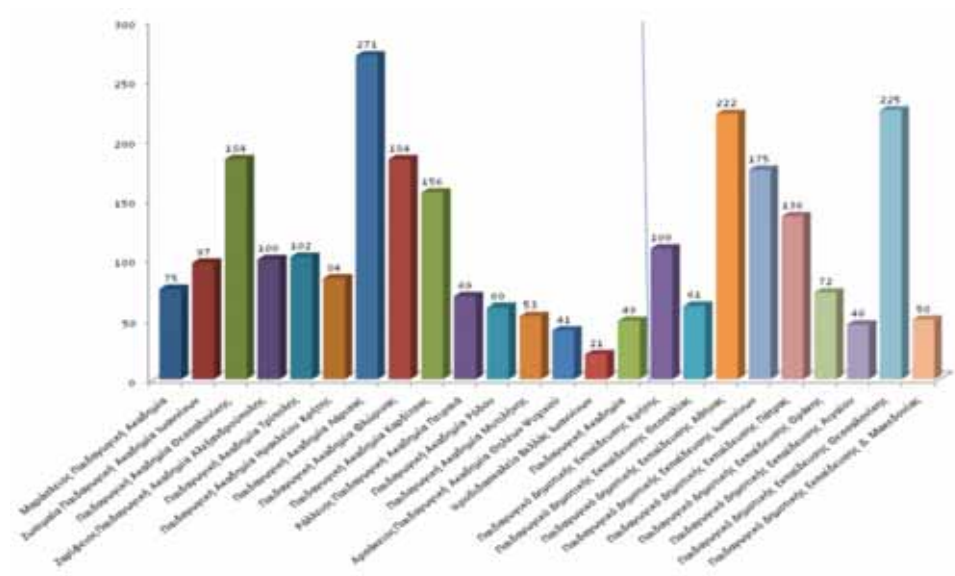
Στο γράφημα που παρατίθεται εμφανίζεται η κατανομή των ετών προϋπηρεσίας για τους εκπαιδευτικούς του δείγματος. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η συνεξέταση των μεταβλητών έτη προϋπηρεσίας και τάξη στην οποία διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί του δείγματος.

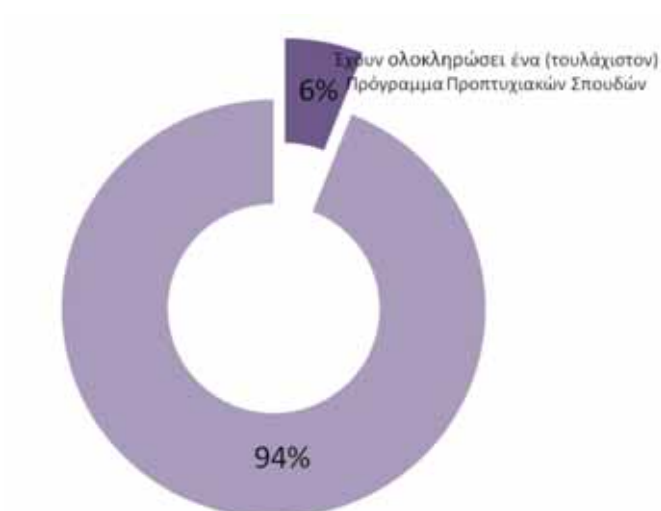
Εμφανίζονται επαναληπτικές φορτίσεις για τις τάξεις Α' και Ε', Β' και Γ', Δ' και ΣΤ'.

Η ερώτηση Α12 "Σε περίπτωση που δεν υπηρετείτε ως αναπληρωτής/τρια, παρακαλούμε συμπληρώστε με ένα Χ το αντίστοιχο τετραγωνάκι, αν κατά τη διάρκεια των σχολικών ετών 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008, υπηρετούσατε στο ίδιο σχολείο που υπηρετείτε και σήμερα" αποκαλύπτει την παραμονή των εκπαιδευτικών στην ίδια σχολική μονάδα κατά τη διάρκεια συνεχόμενων σχολικών ετών.

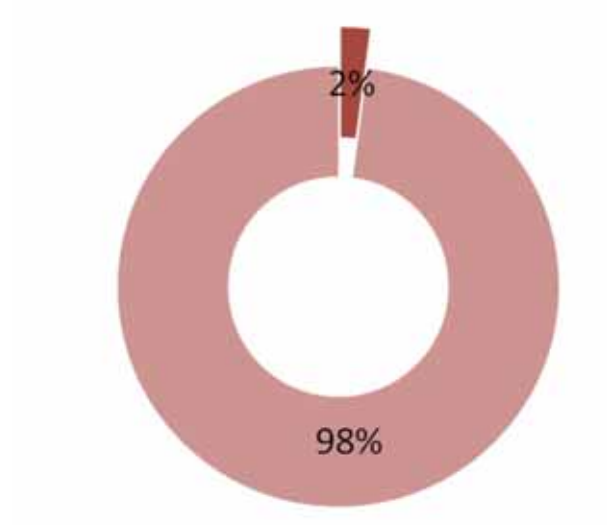
Ως προς τις βασικές παιδαγωγικές σπουδές οι συγκεντρώσεις έχουν ως εξής:

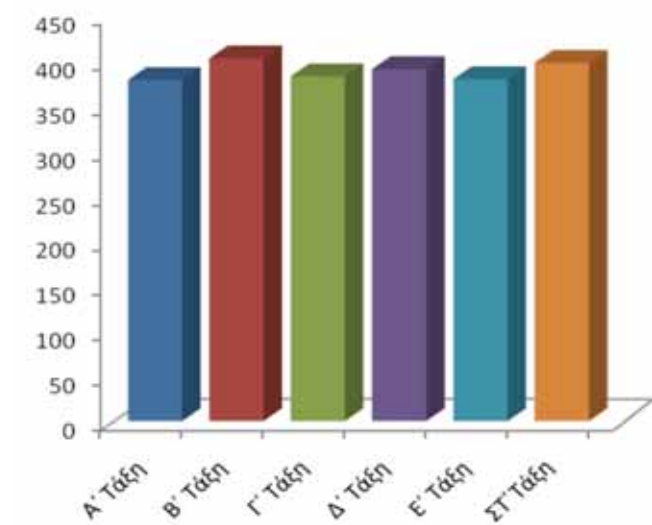
Το 6% των εκπαιδευτικών του δείγματος έχει ολοκληρώσει (πραγματοποιώντας πρόσθετες σπουδές), ένα (τουλάχιστον) Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.

Το 2% έχει ολοκληρώσει ένα (τουλάχιστον) Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Η εκπροσώπηση των εκπαιδευτικών στις τάξεις αναφοράς έχουν ως εξής:

Έχει ενδιαφέρον η ισορροπημένη ανάπτυξη των τιμών στις έξι τάξεις του δημοτικού σχολείου.